

Krystyna Koza, Grzegorz Wronowski, Sylwester Czopek

Chodaczów, gm. Grodzisko Dolne,
woj. rzeszowskie, st. 3

Informator Archeologiczny : badania 22, 34-35

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ruchomych na powierzchni świadczą może o wielobiegowym charakterze osady lub - co najmniej prawdopodobnie - o różnym stopniu zniszczenia jej poszczególnych partii.

Badaną sondażowo w 1936 r. przez L. Fromma osadę zweryfikowałem w kwietniu 1987 r. W trakcie badań założono w północno-zachodniej i zachodniej partii stanowiska cztery wykopy o łącznej powierzchni 174 m². Odkryto, udokumentowano i wyeksplorowano 23 obiekty o zróżnicowanej wielkości i miąższości oraz kolistych, owalnych lub nieregularnych planach.

Z obiektów datowanych na schyłek epoki brązu i wczesną epokę żelaza wyróżniają się ze względu na ilość ceramiki zasobowo-odpadkowe jamy nr 4, 5, i 12. Ostatni z wymienionych charakteryzuje się także różnorodnością materiałów ceramicznych. Oprócz typowych dla grupy mazursko-warmińskiej kultury łużyckiej płaskodennych, niedużych waz wystąpiło w nim również naczynie kulistodenne. W niektórych obiektach odkryto kości zwierzęce, w tym prawdopodobnie świni i konia. W obiekcie nr 1 oprócz ceramiki naczyniowej i polepy wystąpiły również fragmenty formy odlewniczej "na wosk tracony".

Na powierzchni stanowiska wystąpił materiał krzemienisty: włory, łuszczenie i odłupki (z surowca narzutowego bałtyckiego i pomorskiego) a także fragmenty ręcznie leplonej i obtaczanej ceramiki wczesnośredniowiecznej.

Badania będą kontynuowane.

Chodaczów,
gm. Grodzisko Dolne,
woj. rzeszowskie,
st. 2

Muzeum Okręgowe w Rzeszowie

Badania prowadził mgr Sylwester Czopek. Finansowało Muzeum Okręgowe w Rzeszowie. Drugi sezon badań. Cementarzysko grupy tarnobrzezkiej z epoki brązu.

Kontynuowano badania części centralnej cmentarzyska przebadanej w 1986 r. Ogółem objęły 180,25 m² powierzchni. Uchwycono granice cmentarzyska w kierunkach: północno-zachodnim, zachodnim, południowo-zachodnim i południowym. Wyraźna kontynuacja grobów występuje jedynie w kierunku północno-wschodnim (część ta jest na razie niedostępna do badań). W 1988 r. odkryto 20 grobów: dwa ciałopalne - jamowe, 6 szkieletowych, pozostałe - popielnicowe. Groby jamowe posiadały dobrze czytelne jamy grobowe, zawierające przepalone kości i po jednym przedmiocie brązowym (szpila i bransoleta masywna, niezdobiona, ze złączającymi się końcami). Groby szkieletowe nie posiadały czytelnych jam. Nie znaleziono w nich także kości. Na związek ze szkieletowym obrządkiem pogrzebowym wskazuje układ zabytków i sam skład inwentarzy oraz stwierdzenie niespalonych kości w pobliżu brązów. Najbogatszy jest tutaj grób 102 (4 przedmioty brązowe, 6 naczyń). Groby popielnicowe to pochówki w naczyniach wazowatych lub garnkowatych. W dwóch przypadkach zanotowano wewnątrz nich przedmioty brązowe (szpile i skręty).

Chronologia uzyskanych materiałów mieści się w większości w ramach I fazy rozwojowej grupy tarnobrzezkiej. Jednak niektóre naczynia i ich fragmenty wskazują także na obecność na cmentarzysku materiałów z III fazy, a może także I II. Trudno już dziś mówić jednak o kontynuacji użytkowania tego obiektu.

Dokumentację i materiały złożono w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie.

Przewiduje się kontynuację badań.

Chodaczów,
gm. Grodzisko Dolne,
woj. rzeszowskie,
st. 3

Muzeum Okręgowe w Rzeszowie

Badania prowadzili Krystyna Koza i Grzegorz Wronowski (autor sprawozdania) pod kierunkiem mgr Sylwestra Czoeka. Finansowało Muzeum Okręgowe w Rzeszowie. Pierwszy sezon badań. Osada kultury trzcinieckiej.

Stanowisko leży na terasie nadzalewowej Wisłoka i jednocześnie na krawędzi małej doliny bezimiennego ciek. Położone jest na granicy trzech miejscowości - Chodaczowa, Grodziska Dolnego i Laszczyn.

Ze względu na dużą powierzchnię stanowiska (ponad 1 ha) badania sondażowe przeprowadzono tylko we wschodniej jego części. Przekopano 62,5 m². Na stoku nie natrafiono ani na obiekty, ani na warstwę kulturową *sensu stricto*. Występował naturalny układ warstw z nielicznymi fragmentami ceramicznymi. Inną sytuację zaobserwowano na kulminacji wyniesienia. Występowała tam typowa warstwa kulturowa o miąższości 30 - 40 cm, ze sporą ilością fragmentów ceramiki. Odkryto tu także 4 jamy o nieregularnych kształtach i profilach. Ich

zawartość stanowiły fragmenty ceramiki (m. in. brzegi pogrubione i ścięte ukośnicie) i węgiel drzewny. Z materiału ruchomego na uwagę zasługuje krzemlenny grociek sercowaty (związany z wcześniejszym osadnictwem "wczesnobrązowym") oraz fragment ciężarka glinianego. Ogółem znaleziono około 900 fr. ceramiki, określonej jako należąca do kultury trzcinieckiej.

Dokumentacja i materiały zostały złożone w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie.

Nie przewiduje się kontynuacji badań.

Cichowo,
gm. Krzynowłoga Mała,
woj. ostrołęckie

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Grażyna Dmochowska przy współudziale mgr Małgorzaty Kamińskiej. Konsultacja merytoryczna doc. dr hab. Teresy Węgrzynowicz. Finansowało PMA w Warszawie. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko grupy północnomazowieckiej kultury łużyckiej pod brukiem kamiennym (IV okres epoki brązu).

Cmentarzysko w Cichowie znajduje się na nieznacznym wyniesieniu, ok. 600 m na południowy wschód od ostatnich zabudowań wsi. Przebiega przez nie droga polna prowadząca od drogi Cichowo-Dzierzgowo do Ożumiecha. Na przestrzeni lat stanowisko było niszczone przez okoliczną ludność wybierającą kamienie dla celów gospodarczych. W 1984 r. obiekt został wpisany do rejestru.

Badania miały charakter ratowniczo-rozpoznawczy. Otwarto 2 wykopy o łącznej powierzchni 115 m²: jeden na skraju północnym cmentarzyska, drugi zapewne w części centralnej, gdzie bruk kamienny był w znacznym stopniu wybrany, a tym samym zniszczeniu uległa część obiektów.

Łącznie wyeksplorowano 36 obiektów archeologicznych: 35 kultury łużyckiej - 32 groby (17 popielnicowych, 14 jamowych, 1 nieokreślony), 3 paleniska i 1 wczesnośredniowieczny grób popielnicowy. Zadokumentowano również 2 wkopy współczesne w część północnej stanowiska.

Bruk nakrywający cmentarzysko, o grubości dochodzącej do 60 cm, składał się z kamieni różnej wielkości - od otoczaków o średnicy 10 - 15 cm do głazów o średnicy 60 - 70 cm. Kolejne poziomy bruku na ogół nie rysowały się wyraźnie - luki między głazami wypcinano 2 - 4 warstwami mniejszych kamieni. Jedyne w przypadku bruku, głównie w części centralnej cmentarzyska, zaobserwowano staranniejszy dobór kamieni pod względem wielkości, a tym samym czytelniejszą stratygrafię.

W parti centralnej stanowiska groby wystąpiły w dość dużym zagęszczeniu. Tu odsłonięto także 3 paleniska z pojedynczymi ułamkami ceramiki kultury łużyckiej, położone w rzędzie zorientowanym po osi W-E, w odległościach od siebie 1,5 i 3,5 m.

Groby popielnicowe były na ogół obiektami jednopopielnicowymi. Tylko w dwóch przypadkach popielnicę zakopano parami, a w jednym razem popielnicom towarzyszyły dwie przystawki. Regułą był brak zarysów jam grobowych. Niekiedy w bezpośrednim sąsiedztwie popielnic znajdowały się węgielki drzewne-resztki stosu. Poza grobami popielnicowymi wkopanymi w żółty płasek poniżej bruku, w kilku przypadkach, głównie w część północnej stanowiska, natrafiono na popielnice w obrębie bruku, zmażdżone pod naciskiem górnych warstw kamieni.

Większość grobów jamowych to obiekty pojedyncze - tylko raz dwa groby jamowe stykały się ze sobą, tworząc grób podwójny. Jamy grobowe były czytelne, wypełnione przepalonymi kośćmi przemieszanyymi z resztkami stosu.

Przeważająca liczba grobów posadowionych pod brukiem miała dodatkowe konstrukcje kamienne w postaci całkowitych lub częściowych obstaw.

W 5 grobach natrafiono na zabytki brązowe, niektóre ze śladami wtórnego kontaktu z ogniem: ułamek drutu, ułamek taśmy, spiralkę 3,5 -zwojową, kółeczka we fragmentach - z taśmy i z 3-ech taśm skręconych wokół własnej osi oraz bransoletę z pręta o przekroju czworokątnym ze ściętniającymi się końcami. Ślady brązu na kościach stwierdzono w dalszych 6 grobach. Z 9 obiektów pochodzą łuszczyki lub ich fragmenty z krzemienia narzułowego, niekiedy przepalone.

Pozyskany materiał zabytkowy, przedmioty brązowe i ceramikę, głównie naczynia dwustopkowe i dwustopkowate, rzadziej kubki lub amforę, często zdobione skośnymi żłobkami, można roboczo datować na IV okres epoki brązu.

Trzeba podkreślić, że stan zachowania zabytków odkrytych w Cichowie, w porównaniu ze znanymi dotychczas materiałami z innych cmentarzysk północnego Mazowsza, jest bardzo dobry.

Badania będą kontynuowane.